

РЕШЕНИЕ

№ 31

гр. гр. Своге, общ. Своге, обл. София, 13.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – СВОГЕ в публично заседание на четиринадесети февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: **АНДРЕЙ В. ЧЕКУНОВ**

при участието на секретаря Ирена Люб. Никифорова
като разглежда докладваното от **АНДРЕЙ В. ЧЕКУНОВ** Гражданско дело № 20221880100457 по описа за 2022 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Настоящото дело е образувано по искова молба, подадена от П. Д. В., ЕГН *****, с адрес: *** пълномощник, против „Сити Кеш“ ООД, ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „Цариградско шосе“ № 115 Е, ет. 5, представлявано от управителя Н. П. П. Твърди се, че между ищеца, като заемател, и ответника, като заемотател, е сключен Договор за паричен заем Кредирект № 677255 от 16.05.2022 г., по силата на който на В. е предоставен заем в размер на 1800 лева, при годишен процент на разходите (ГПР) 48,04% и годишен лихвен процент 40,05%, като общата сума за плащане от страна на заемателя е в размер на 2 522,88 лева, която следва да бъде върната на 18 погасителни вноски. Сочи се, че в чл. 6.2 от договора е предвидено, че ако заемателят не предостави обезпечение съгласно чл. 6.1 от договора, дължи на заемотателя неустойка в размер на 3 651,12 лева, като същата се начислява автоматично от заемотателя, с подписването на договора за заем заемателят се счита за уведомен за нейното начисляване и неустойката се заплаща разсрочено, съгласно включения в договора погасителен план. В исковата молба се излага, че клаузата на чл. 6.2 от договора е нищожна, тъй като противоречи на закона – чл. 143, ал. 1 и чл. 146, ал. 1 от Закона за защита на потребителите (ЗЗП), както и чл. 19, ал. 4, вр. с чл. 21, ал. 1 от Закона за потребителския кредит (ЗПК) или го заобикаля, както и накърнява добрите нрави. Твърди се, че тази клауза е неравноправна по смисъла на чл. 143, ал. 1, във вр. с ал. 2, т. 5 и т. 19 от ЗЗП и доколкото не е индивидуално уговорена по смисъла на чл. 146, ал. 2 от ЗЗП, е нищожна, на основание чл. 146, ал. 1 от ЗЗП. Иска се от съда да прогласи нищожността на клаузата по горесцитирания договор, с която е уговорена неустойката.

Претендират се разноси.

В срока по чл. 131, ал. 1 от ГПК ответникът е подал писмен отговор, чрез пълномощник. Оспорват се фактическите твърдения и правните съждения, изложени в исковата молба, като се твърди, че оспорената клауза не е нищожна, защото е съобразена с разпоредбите на ЗПК и с правилата за защита на потребителите. По изложените съображения се иска от съда да отхвърли предявените искове. Претендират се разноси.

В открито съдебно заседание страните не се представляват, а с писмени становища пълномощниците им подробно аргументират съображенията, изложени в исковата молба и в отговора.

По делото са приети писмени доказателства, представени от страните, които не са оспорени, поради което съдът ги възприема като автентични и верни.

Свогенският районен съд, втори състав, като взе предвид становищата на страните и съобразявайки събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, прие за установено от фактическа и от правна страна следното:

Не е спорно между страните, а и се установява по безспорен начин от писмените доказателства, събрани по делото, че на 16.05.2022 г. между ищеца, като заемател, и ответното дружество, като заемодател, е сключен Договор за паричен заем Кредирект № 677255 при фиксиран годишен лихвен процент 40,05% и годишен процент на разходите ГПР 48,04%. В изпълнение на договора, на ищеца е предоставена сумата от 1 800 лева, като последният е следвало да върне същата на ответника, заедно с уговорената лихва или общо сумата в размер на 2 522,88 лева, на 18 месечни вноски, В чл. 6.2 от същия договор е предвидено, че ако заемателят не предостави обезпечението, предвидено в чл. 6.1 от договора – поръчител или банкова гаранция, дължи на кредитора неустойка в размер на 3 651,12 лева, платима разсрочено, заедно с останалата част от погасителните вноски, съгласно погасителния план, инкорпориран в договора.

Изложените факти, при които се иска прогласяването на недействителността на част от договора, ищецът може да свързва с различни основания. В такъв случай подвеждането на фактите под същинското законово основание за недействителност е въпрос на правна квалификация на иска. Да даде точната квалификация на иска е задължение на съда, а не на ищеца, доколкото не се включва в съдържателните изисквания за редовност на исковата молба. Когато са предявени искове за недействителност на една договорна клауза, всички искове са предявени в условията евентуалност, тъй като никоя сделка не може да бъде нищожна на повече от едно основание. Във всички случаи съдът е длъжен да разгледа първо основанията за нищожност, подредени според тежестта на порока. По настоящото дело се касае за твърдяна нищожност на процесната клауза на основание чл. 26, ал. 1, пр. 1, пр. 2 и пр. 3 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД). Отделно от изложеното, по силата на чл. 7, ал. 3 от ГПК, съдът служебно следи за наличието на неравноправни клаузи в договор, сключен с потребител.

Сключеният между страните договор представлява договор за

потребителски кредит по аргумент от чл. 9, ал. 1 от ЗПК, поради което, в случая намират приложение разпоредбите на същия. Съгласно чл. 24 от ЗПК, за договора за потребителски кредит се прилагат разпоредбите на чл. 143-148 от ЗЗП.

Разпоредбата на чл. 143, ал. 1 от ЗЗП, която урежда т. нар. генерална (обща) клауза за неравноправност на уговорките в потребителските договори, дава легално определение на понятието „неравноправна клауза“ в договор, сключен с потребител и това е всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравноправие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя, като в ал. 2 на същата разпоредба, неизчерпателно (примерно) са изброени различни хипотези на неравноправие. Според чл. 146, ал. 1 от ЗЗП, неравноправните клаузи в договорите са нищожни, освен ако не са уговорени индивидуално, като в ал. 2 от същата разпоредба е предвидено, че не са индивидуално уговорени клаузите, които са били изготвени предварително и поради това потребителят не е имал възможност да влияе върху съдържанието им, особено в случаите на договор при общи условия. Разпоредбите на ЗЗП са резултат на транспонирането на Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори (чл. 13а, т. 9 от ДР на ЗЗП). Действително страните са свободни при сключването на сделки, но свободата на волята на страните е ограничена именно от добрите нрави като неписани, но трайно утвърдили се правила, които са непосредствено свързани със справедливостта, добросъвестността и нормалното развитие на обществените отношения.

В случая, клаузата на договора, уговаряща неустойка за неизпълнение на задължението на потребителя да предостави обезпечение по кредитното правоотношение в горепосочения размер при предоставена заемна сума от 1 800 лева е неравноправна по смисъла на чл. 143, ал. 1 и ал. 2, т. 5 от ЗЗП. Съгласно последната разпоредба, неравноправна е клаузата, която задължава потребителя при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано високо обезщетение или неустойка. Съпоставяйки чистата стойност на получения от длъжника финансов ресурс (1 800 лева), с размера на вземането за неустойка (3 651,12 лева), се налага изводът, че неустойката е в размер, който надвишава два пъти размера на усвоената главница. Очевидно е, че чрез същата се цели единствено обогатяване на кредитора, а не възмездяване на реално претърпени вреди. Непредставянето на обезпечение само по себе си не води до каквито и да било вреди за заемотателя. Такива биха възникнали едва при неизпълнение на задължението на заемателя за връщане на заетата сума и невъзможност за удовлетворяване от имуществото му. Този риск следва да се съобрази от заемотателя към момента на сключване на договора за заем при вземането на решение за отпускането на заема, а не предварително да се постави условие за дължимост на неустойка при непредоставяне на обезпечение. Финансовата институция е длъжна да оцени платежоспособността на потребителя съгласно чл. 16 от ЗПК, за която оценка потребителят не дължи такси, комисиони и др. плащания, съгласно чл. 10а, ал. 1 и 2 от ЗПК, и едва след анализа ѝ да прецени дали да предостави заемната сума или да откаже да предостави кредит, съгласно чл. 18, ал. 1 от ЗПК. В случая, включването на клаузата за неустойка, дължима при

непредставяне на обезпечение, противоречи на закона, като на практика тази клауза прехвърля риска от неизпълнение на задължението на кредитора за предварителна оценка на кредитоспособността на длъжника върху последния и води до допълнително увеличаване на размера на задълженията му.

С оглед изложеното, съдът намира, че клаузата на чл. 6.2 от процесния договор за паричен заем за дължимост на неустойка за неизпълнение на задължението на потребителя да предостави обезпечение, е неравноправна по смисъла на чл. 143, ал. 1 и ал. 2, т. 5 от ЗЗП и като такава е нищожна поради противоречие на чл. 146, ал. 1 от ЗЗП, т.е. на закона, доколкото въпреки разпределената му с доклада по делото доказателствена тежест, ответникът не доказва същата да е уговорена индивидуално. Противоречието със закона се състои в нарушаване на императивна правна норма и е установимо при съпоставка на съдържанието на сделката/клаузата с правилото на закона. В случая е налице уговорка, която води до значително неравновесие между правата и задълженията на кредитора и на потребителя. По същество, кредиторът си осигурява допълнително възнаграждение в размер, надвишаващ двукратно този на главницата (както се посочи по-горе), което, освен на цитираните ограничения в ЗЗП, противоречи и на изискването за добросъвестност, и води до значително неравновесие в правата и задълженията на търговеца и потребителя, респективно до нищожност на клаузата поради неравноправния ѝ характер.

С оглед уважаването на главния иск, съдът е десезиран от произнасяне по предявените в условията на евентуалност искове и не дължи произнасяне по тях.

По разноските:

С оглед изхода на делото и разпоредбата на чл. 78, ал. 1 от ГПК, ответникът ще следва да бъде осъден да заплати направените от ищеца разноски по делото, изразяващи се в заплатена държавна такса в размер на 146,05 лева.

Отделно от това, в настоящото производство ищцовата страна е представлявана от адвокат, при условията на безплатна адвокатска помощ на материално затруднени лица, на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата (ЗА), видно от представения договор за правна защита и съдействие. Съгласно чл. 38, ал. 2 от ЗА, ако в съответното производство насрещната страна е осъдена за разноски, адвокатът има право на адвокатско възнаграждение, което се определя от съда. Доколкото по делото са ангажирани доказателства, че адвокатът е регистриран по Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС), дължимото възнаграждение, съгласно чл. 38, ал. 2 от ЗА, следва да включва и данък върху добавената стойност (ДДС). При определяне на размера на адвокатското възнаграждение, което следва да бъде заплатено от ответника, съдът съобрази задължителния характер на тълкуването на чл. 101, пар. 1 ДФЕС, дадено с Решение от 25.01.2024 г. по дело С-438/22 на СЕС, съгласно което приетата от Висшия адвокатски съвет като съсловна организация Наредба № 1/09.01.2004 г. относно задължителните минимални размери на адвокатските възнаграждения, е равнозначна на хоризонтално определяне на задължителни минимални тарифи, забранено от член 101, параграф 1 ДФЕС, имащ директен ефект в

отношенията между частноправните субекти и пораждащ правни последици за тях, като е посочено, че подобни действия водят до увеличаване на цените в ущърб на потребителите, което разкрива достатъчна степен на вредност по отношение на конкуренцията, независимо от размера на определената минимална цена, като такова ограничение на конкуренцията в никакъв случай не може да бъде обосновано с преследването на „легитимни цели“ и води до абсолютна нищожност на наредбата, която няма действие в отношенията между договарящите страни и не може да се противопоставя на трети лица, като нищожността е задължителна за съда и засяга всички минали или бъдещи последици. Въз основа на тези и други съображения, СЕС е постановил, че национална правна уредба, съгласно която, адвокатът и неговият клиент не могат да договорят възнаграждение в размер по-нисък от минималния, определен с наредба, приета от съсловна организация на адвокатите като Висшия адвокатски съвет, и съдът няма право да присъди разноски за възнаграждение в размер по-нисък от минималния, трябва да се счита за ограничение на конкуренцията „с оглед на целта“ по см. на чл. 101, пар. 1 ДФЕС, като при наличието на такова ограничение не е възможно позоваване на легитимните цели, които се твърди, че посочената национална правна уредба преследва, за да не се приложи установената в чл. 101, пар. 1 ДФЕС забрана на ограничаващите конкуренцията споразумения и практики. Ето защо, настоящият съдебен състав намира, че не са задължителни за съда, определените с приетата от Висшия адвокатски съвет Наредба № 1 от 09.01.2004 г. минимални размери на адвокатските възнаграждения. В този смисъл са Определение № 343 от 15.02.2024 г. по т.д. № 1990/2023 г. на II т.о. на ВКС и Определение № 350 от 15.02.2024 г. по ч.т.д. № 75/2024 г. на II т.о. на ВКС. По настоящото дело, предвид липсата на фактическа и правна сложност на същото, както и с оглед проведеното едно открито съдебно заседание, без явяване на адвоката, на основание чл. 38, ал. 2, вр. ал. 1, т. 2 от ЗА, в полза на адв. Д. М. следва да бъде определено възнаграждение в размер от 200 лева, с ДДС, което е в границите за съответния вид дейност, определени с Наредбата за заплащането на правната помощ, която не е издадена от съсловна организация, а въз основа на ПМС № 4/2006 г. и следва да бъде заплатено от ответника.

Неоснователно е възражението на пълномощника на ответника, че предявяването в отделно производство на иска за нищожност на клаузата за неустойка по процесния договор за паричен заем, вместо заедно с предявен иск за нищожност на подобна клауза, съдържаща се в друг договор, представлява злоупотреба с процесуални права, поради което не следва да се присъждат изобщо разноски в настоящото производство, след като такива са присъдени в другото съдебно производство. Касае се за отделни иски за нищожност на договорни клаузи, съдържащи се в различни договори и единствено от волята на ищеца зависи дали и кога да се обърне към съда, за да получи защита на всяко едно свое право, както и дали да направи това с една или с повече иски молби. Нещо повече – за всеки отделен иск се дължи отделно държавна такса, а размерът на адвокатското възнаграждение се определя от съда в зависимост не само от вида, но и от количеството на извършената дейност – арг. от чл. 1 от Наредба за заплащането на правната помощ. Налице са предпоставките на чл. 38 от ЗА, а именно: осъществена

правна помощ по делото, без данни за договорен в тежест на доверителя размер на възнаграждението по чл. 36, ал. 2 от ЗА; заявление, че предоставената правна помощ е договорена като безплатна и липсват данни, които да го опровергават, поради което възражението на ответника за липса на предпоставките на чл. 38 от ЗА също е неоснователно.

Така мотивиран и на основание чл. 12 и чл. 235 от ГПК, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА за нищожна, на основание чл. 26, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД, във вр. с чл. 146, ал. 1 от ЗЗП, като неравноправна по чл. 143, ал. 2, т. 5 от ЗЗП, клаузата на чл. 6.2 от сключения между страните Договор за паричен заем Кредирект № 677255 от 16.05.2022 г., по иска, предявен от П. Д. В., ЕГН *****, с адрес: ***, против „Сити Кеш“ ООД, ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „Цариградско шосе“ № 115 Е, ет. 5, представлявано от управителя Н. П. П.

ОСЪЖДА „Сити Кеш“ ООД, ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „Цариградско шосе“ № 115 Е, ет. 5, представлявано от управителя Н. П. П., да заплати на П. Д. В., ЕГН *****, с адрес: ***, направените по делото разноси за заплатена държавна такса, в размер на **146,05** лева.

ОСЪЖДА „Сити Кеш“ ООД, ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление в гр. София, бул. „Цариградско шосе“ № 115 Е, ет. 5, представлявано от управителя Н. П. П., да заплати на адвокат Д. В. М., личен номер ***, адрес : ***, сумата от **200** лева, с ДДС, за оказана безплатна адвокатска помощ по гр.д. № 457/2022 г. по описа на Районен съд Своге.

Решението подлежи на въззивно обжалвано пред Софийския окръжен съд в двуседмичен срок от съобщаването му на страните. Жалбата се подава чрез Свогенския районен съд.

Съдия при Районен съд – Своге: _____